

Ad matutinum cum laudibus ante missæ celebrationem recitandum, privata recitatio matutini cum laudibus diei subsequentis incipi potest, quando sol medium cursum tenet inter meridiem et occasum (1) : circa quod tempus standum est publicis horologiis (2).

Not. 1. Dictum esse extra chorum dari obligationem levem, quia celebrare missam conventualem, antequam in choro matutinum et laudes dicta sint, videtur peccatum mortale, quia id est contra generalem Ecclesiæ consuetudinem (3).

2. Omittere matutinum et laudes ante celebrationem posse esse mortale ex contemptu, si quis nulla causa urgente perpetuo id faceret ut videretur quasi statuisse animo, numquam celebrare, dictis matutino et laudibus (4).

3. Rubricam, dum loquitur de recitandis matutino et laudibus ante missam, semper adungere vocem *saltem*, adeoque laudabile fore, si ante missam etiam privatam præmittantur omnes horæ, quæ ante missam conventualem dicendæ sunt, vel si ante missam recitentur horæ, quæ juxta ritum ecclesiasticum dictæ esse deberent tempore, quo celebratur, scilicet prima et tertia, si circa horam nonam celebretur, et sic deinceps (5).

Titulus XVI.

DE HIS, QUÆ CLARA VOCE, AUT SECRETO DICENDA SUNT
IN MISSA.

Rub. 1. *In missa privata, clara voce dicuntur Antiphona et psalmus ad Introitum, Confessio, et quæ sequuntur, excepta oratione Aufer a nobis et Oramus te Domine*

(1) S. R. C. 16 Martii 1876, n. 5653.

(2) S. R. C. 7 Aug. 1875, n. 5622, IX.

(3) Bened. XIV, loco cit.

(4) Bened. XIV, loco cit.

(5) Cavalieri tom. 3, dec 85, n. 4; Lebrun *Traité prélim.* art. 3, n. 2.

per merita Sanctorum tuorum etc. *Item Introitus, Kyrie eleison, Gloria in excelsis, Dominus vobiscum, Oremus, Flectamus genua, Levate, Oratio vel Orationes, Prophetiæ, Epistola, Graduale, Versus, Tractus, Sequentia, Evangelium, Credo, Offertorium, Orate fratres, solum hæc duo verba : Præfatio, Nobis quoque peccatoribus, solum hæc tria verba. Item, Per omnia sæcula sæculorum etc. cum Pater Noster, Per omnia sæcula sæculorum, Pax Domini, Agnus Dei, Domine non sum dignus, hæc quatuor verba tantum, Communio, Oratio vel Orationes post Communionem, Humiliate capita vestra Deo. Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, vel Requiescant in pace, Benedictio et Evangelium In principio, vel aliud Evangelium. Alia omnia dicuntur secreto.*

2. *Sacerdos autem maxime curare debet, ut ea quæ clara voce dicenda sunt, distincte et apposite proferat, non admodum festinanter, ut advertere possit quæ legit; nec nimis morose, ne audientes lædio afficiat; neque etiam voce nimis elata, ne perturbet alios, qui fortasse in eadem Ecclesia tunc temporis celebrant; neque tam submissa, ut a circumstantibus audiri non possit, sed mediocri et gravi, quæ et devotionem moveat, et audientibus ita sit accommodata, ut quæ leguntur, intelligant. Quæ vero secreto dicenda sunt, ita pronuntiet, ut et ipsemet se audiat, et a circumstantibus non audiatur.*

105. Quadruplex vox in missa distinguitur, scilicet secreta, media, alta seu elata, et cantata. De voce media rubricæ quidem hoc titulo non loquuntur, in ordine tamen missæ et ritu celebrandi missam hanc distincte requirunt, et exprimunt per vocem mediocrem, aliquantulum elatam.

Vox secreta est, quæ a sacerdote distincte profertur, ut ipsemet se audiat, et a circumstantibus non audiatur. Dubitatur autem, quomodo sacerdos secreto legens, seipsum audire debeat : alii requirunt, ut sepositis impedimentis,

externis auribus vocem suam percipiat, quia præcipitur auditio, et sine auditione oratio non est vocalis; alii autem sufficere dicunt, si verba ita formentur in ore, ut legens sensibiliber omnia pronuntiet, et seipsum percipiat per auditum interiorem, quia, ut oratio sit vocalis, sufficit ut exterius proferatur, prout Anna oravit I *Reg. cap. 1*. Utraque sententia est probabilis juxta Quarti et s. Alph. de Ligorio (1); attamen juxta eosdem sola prima pro verbis consecrationis sequenda est, quia cum hæc sit etiam probabilis et simul tutior, alias consecratio exponeretur periculo nullitatis.

Vox media est, quæ quidem ita alte profertur, ut a ministris et aliquibus adstantibus percipi possit, sed tamen voce simpliciter alta magis est depressa. Voce media dicuntur 1° hæc duo verba *Orate fratres*; 2° *Sanctus et Benedictus*; 3° hæc tria verba *Nobis quoque peccatoribus*; 4° hæc quatuor verba *Domine non sum dignus*, ter repetita.

Vox alta est, quæ a circumstantibus audiri et intelligi potest. Circa hanc bene notanda sunt, quæ Rubrica supra n. 2 præscribit. Non oportet, ut omnis populus vocem audiat, sed sufficit, ut adstantes attenti, qui prope sunt ad altare, percipere valeant.

106. Certum est, peccare transgressores hujus rubricæ, ait Quarti (2), seu non recitantes missam voce secreta, alta, etc. prout in missali præscribitur; quia agitur de ritu in actu celebrationis servando: dubitatur tantum, quantum peccetur. Circa quod dicitur: 1° secreto recitare, quæ alta voce dicenda sunt, non esse peccatum mortale sed veniale, communis est sententia, quia non videtur materia gravis (3). Et 2° alte recitare, quæ secreto dicenda sunt, communiter dicitur, nullum esse peccatum, si a solis ministris audiatur, quia in rubricis præscribitur tantum, ut a circumstantibus non audiatur; si autem tam alte recitetur, ut a circumstan-

(1) Quarti p. 1, tit. 16, dub. 2; s. Alph. lib. 6, n. 414.

(2) P. 1, tit. 16, dub. 1.

(3) Quarti loco cit.; s. Alph. de Ligorio lib. 6, n. 415; Collet *Traité des ss. myst. ch.* 15, 9.

tibus audiatur, est veniale extra canonem; gravior vero est inordinatio, canonem alta voce legere, quam alias preces: quinimo quidam censent graviter peccare, qui elata voce recitat totum canonem vel magnam ejus partem, aut etiam sola verba consecrationis, quia grave videretur scandalum, et contemptus verborum et ritus, et sacrosancta verba vilescerent. Sanctus tamen Alph. de Ligorio admittit solum peccatum mortale in eo, qui verba consecrationis, vel canonis in magna parte tam alte profert, ut audiri possit ad 40 passus, quia alias scandalum tam grave non videtur, præsertim si celebrans verba devote proferat (1).

107. Qua ratione quædam secreta et alia clara voce in missa recitentur, docet Concilium Trid. (2). « Cumque natura » hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; » propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet » quædam submissa voce, alia vero elatiore in missa pronuntiantur, instituit » scilicet clara voce, quæ Dei glorificationem, vel populi instructionem, aut ejus vota et preces ad Deum continent, quæque ei communicari convenit; alia autem secreta voce ad majorem attentionem, reverentiam et devotionem erga tantum mysterium, et ne verba sacrosancta vilescant et profanentur. Quapropter idem s. Concilium ibidem can. IX anathema dicit ei « qui dixerit Ecclesiæ » Romanæ ritum, quo submissa voce pars canonis et verba » consecrationis proferuntur, damnandum esse. » Attamen ibidem cap. VIII. « Ne oves Christi esuriant, neve parvuli » panem petant, et non sit, qui frangat eis, mandat s. Synodus pastoribus, et singulis curam animarum gerentibus, » ut frequenter inter missarum celebrationem vel per se, » vel per alios, ex iis quæ in missa leguntur, aliquid exponant; atque inter cætera sanctissimi hujus sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus præsertim dominicis et » festis. »

(1) Vid. s. Alph. lib. 6, n. 416; Quarti loco cit.; Collet loco cit. n. 8.

(2) Sess. 22, de sac. m. c. 5.

DE MISSA CANTATA, MUSICA ET ORGANO.

Rub. 3. *In Missa solemnī, quando dici debent a Celebrante Gloria in excelsis et Credo, intonantur, et cantantur Dominus Vobiscum, et Orationes ante Epistolam, Dominus Vobiscum, Oremus ante Orationes, et ante Offertorium, Præfatio, Per omnia sæcula sæculorum cum Pater noster, Per omnia sæcula sæculorum cum Pax Domini, et Orationes post Communionem. Alia quæ in Missa privata dicuntur clara voce, in Missa solemnī a celebrante dicuntur submissa voce.*

108. Enumerantur hic quæ a celebrante sunt cantanda in missa solemnī, quæ celebratur cum diacono et subdiacono; in qua subdiaconus cantat epistolam, et diaconus evangelium, *Ite missa est*, vel *Benedicamus Domino*, vel *Requiescant in pace*, et celebrans submissa voce recitare debet epistolam, evangelium, *Benedicamus Domino* vel *Requiescant in pace*. Pro missa cantata sine diacono et subdiacono vid. n. 300.

In quatuor temporibus vel alias, quando dicendæ sunt plures orationes et lectiones post *Kyrie eleison*, hæ quidem possunt; sed cantari non debent, quia hic inter cantanda non enumerantur, et in ritu celebrandi missam tit. V, n. 5, tantum dicendæ præscribuntur.

109. Missa eo modo cantari debet, quo in Romano missali ponitur: nam s. Pius V in bulla missali præfixa præcipit omnibus, ut missam juxta ritum, modum ac normam, quæ per hoc missale traditur, decantent. Unde S. R. Congregatio (1) servari mandavit, in cantandis missis adhibendas et sequendas esse editiones a S. R. C. approbatas, vel exemplaria quæ authentico testimonio Ordinariorum cum illis cohærent: item sacerdotes sæculares, qui missali romano

(1) S. R. C. 21 Aprilis 1873, n. 5537, II.

utuntur, assumere non possunt cantum regularium, sive ad *Gloria*, aut *Credo*, sive ad *Ite missa est* aut alia.

110. *Alia quæ in missa privata dicuntur clara voce, in missa solemnī a celebrante dicuntur submissa voce*, id est tali, qua audiantur a ministris, ut respondere valeant (1). Benedictio tamen in fine missæ voce clara dari debet (2).

111. A choro cantantur introitus, *Kyrie eleison*, *Gloria*, graduale, *Alleluja*, tractus, sequentia, *Credo*, offertorium, *Sanctus*, *Agnus Dei*, communio, et quæcumque celebranti sunt respondenda. Si organum pulsetur, offertorium et communio submissa voce dici possunt, sed non omitti (3).

Not. 1° brevitatis causa nihil esse omittendum, et missam esse cantandam prout jacet in missali, uti S. R. C. respondet (4) quoad missam defunctorum: idque saltem servandum, quando missa ex obligatione cantatur. Unde juxta decreta S. R. C. vel non celebrandæ missæ defunctorum, vel canenda omnia, quæ precationem suffragii respiciunt (5); qualia etiam sunt sequentia *Dies iræ* ac offertorium (6): in sequentia tamen cantores aliquas strophas prætermittere possunt (7).

2° In missa conventuali, in qua chorus symbolum cantare tenetur, illud integre et intelligibili voce esse decantandum, per organum versus alternatim suppleri non posse, et interea celebranti missam prosequi non licere (8). Quoad missam autem non conventualem quam maxime convenit, quinimo necessarium est pro majori devotione in populo excitanda, ut in singulis ecclesiis symbolum saltem in summa missa absque abbreviatione integre et perfecte ad finem usque

(1) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 14.

(2) Rub. in ritu celeb. m. tit. XII, n. 7.

(3) S. R. C. 10 Jan. 1852, n. 5166, 3; 7 Aug. 1875, n. 5622, VII.

(4) 5 Jul. 1631, n. 776-923, 5.

(5) 11 Sept. 1847, n. 4957-5118, 2.

(6) 9 Maji 1857, n. 5243, 1.

(7) 12 Aug. 1854, n. 5208, 12.

(8) S. R. C. 10 Mart. 1657, n. 1670-1817, 3; 17 Dec. 1695, n. 3228-3377; 7 Sept. 1861, n. 5315, 16; Cærem. Ep. lib. 1, c. 28, n. 10.

decantetur (1). Et consequenter ad minus etiam convenit, ut celebrans expectet, sicut ad alias missæ partes expectare debet, donec cantus est finitus, eo magis quia juxta rubricas hujus tituli cantari debet *Dominus vobiscum* et *Oremus* ante offertorium. *Kyrie, Gloria*, tractus, sequentia, *Sanctus, Agnus Dei* alternatim per organum suppleri possunt; ubicumque autem organum adhibetur, initium et finis, et ea, quæ inclinationem aut genuflexionem exigunt, semper cantanda sunt (2).

3º Cantores introitum tantum incipere posse et debere, dum celebrans ad altare pervenit (3). *Sanctus* cantari post præfationem, sed *Benedictus qui venit* juxta cæremoniale Ep. (4) reservari post elevationem ss. Sacramenti, quæ cæremonialis dispositio in missis pontificalibus servanda est, et laudabiliter in aliis (5). Si autem *Benedictus* in aliis missis ante consecrationem cantetur, sub elevatione vel potius postea cantari potest *Tantum ergo* vel aliqua antiphona ss. Sacramento propria (6). Communionem cantandam esse, postquam celebrans sumpserit s. Sanguinem, infra distributionem s. communionis; quæ si non fiat, infra purificationes (7).

112. In ecclesiis, dum officia divina celebrantur, vel ss. Sacramentum manet expositum, non sunt cantanda, quam quæ a breviario, vel missali romano in officio de proprio vel de communi pro currenti cujusque diei festo vel sancti solemnitate præscribuntur, vel quæ saltem a sacra Scriptura aut s. Patribus desumpta sunt, quæ tamen prius a S. R. C.

(1) Syn. 1a dioec. Mechl. 1574, tit. 5, c. 3.

(2) Cærem. Ep. l. 1, c. 28, n. 6-9; S. R. C. 12 Aug. 1854, n. 2520, 18; 7 Sept. 1861, n. cit. 15.

(3) S. R. C. 14 Ap. 1753, n. 4084-4233, 7; Cærem. Ep. lib. 2, c. 8, n. 30.

(4) Cærem. ibid. n. 71; S. R. C. 12 Nov. 1831, n. 4520-4669, 33.

(5) Quarti p. 2, tit. 7, n. 11; Cavalieri t. 5, c. 14, n. 70.

(6) S. R. C. 14 Ap. 1753, n. 4084-4233, 6.

(7) Rub. ritu celeb. m. tit. X in fine; Cærem. Ep. loco cit. n. 78; Gavantus p. 1, tit. 13, h, et tit. 17, c.

specialiter approbantur (1). Ita ut cantanda non sint, quam quæ Ecclesia præscribit, vel saltem longæva consuetudo rationabilis atque laudabilis, tacite vel expresse consentientibus locorum Ordinariis, probavit.

Nullæ etiam litanie, præter antiquissimas et communes, quæ in breviario, missali, pontificali et rituali continentur, et præter litanias de B. M. V. quæ in sacra æde Lauretana decantari solent, publice in ecclesiis, publicis oratoriis et processionibus recitari possunt absque licentia et approbatione S. R. Congregationis. Litanie ss. Nominis Jesu, Romæ typis cusæ in typographia camerale anno 1862, lingua latina in ecclesiis et in supplicationibus cani ac recitari possunt in Archidioecesi Mechliniensi; probabiliter in omnibus diocesisibus, pro quibus indulgentiæ 300 dierum easdem litanias recitantibus concessæ per indultum 21 Aug. 1862 extenduntur; et forte ubique, quia licet petitio responsi infrascripti sit particularis, generalis tamen ejus est responsio (2).

Prohibitum etiam est cantare laudes, cantilenas, cantiones vel alia in lingua vulgari, sive inter missarum solemnias,

(1) Ita Alexander VII const. *Piæ sollicitudinis* 23 Ap. 1657. Item Bened. XIV const. *Inter omnigenas* 2 Feb. 1744 præcipit ut orationes præter eas, quæ in ecclesiis receptæ sunt, non admittantur. Vid. Cavalieri tom. 4, dec. 171, et Gardellini instr. Clem. § 24, n. 20, et § 31, n. 17-20.

(2) « S. R. C. consideratis iis omnibus quæ exposuisti relate ad usum » publicum litaniarum ss. Nominis Jesu, præhabito SS. D. N. Pii Papæ IX » oraculo, declarat, easdem litanias ss. Nominis Jesu Romæ typis cusas » in typographia camerale anno 1862, lingua latina publice in ecclesiis » et in supplicationibus cani ac recitari posse; attamen omnino exclusa » versione in aliam linguam, quæ admissa fuit in ista dioecesi Mechliniensi pro usu tantum particulari et privato earundem litaniarum, » 10 Sept. 1863. » Vid. *Rev. Cath.* 1863, fol. 671.

Aliæ litanie cum revisione et approbatione Ordinarii edi et a fidelibus adhiberi possunt, non autem publice recitari aut decantari. Dec. s. Off. 18 Ap. 1860; S. R. C. 12 Maji 1877, V, n. 5692; Monitum S. R. C. 16 Junii 1880, in Actis s. Sedis, vol. XIII, fol. 91. Vid. *Revue des sciences ecclésiast.* tom. 4, fol. 564, et tom. 30, fol. 177; *Rev. théol.* 1861, fol. 229; *Nouvelle rev. théol.* 1880, fol. 471, et 1881, fol. 423-431.

sive exposito ss. Sacramento, aut in ejusdem processione (1). Post datam tamen benedictionem cum ss. Sacramento, clauso tabernaculo, cantus vernacula lingua permittitur (2). Item attenta consuetudine, in quadam diœcesi toleratur usus, carmina vulgari sermone cantandi infra divina officia, coram exposito etiam ss. Sacramento, et in ejusdem processione (3). Et publicam quarundem precum, vulgari sermone conscrip-tarum, recitationem coram ss. Sacramento exposito, permittit S. R. C. dummodo agatur de precibus approbatis (4).

Imo juxta recentiora decreta, licet sacerdoti coram sanc-tissimo Sacramento solemniter exposito in lingua vernacula publice recitare preces, v. g. Novendiales B. Mariæ Virginis vel alicujus sancti; item actus vel alias preces in honorem sanctissimi Cordis Jesu ad auditum populi fidelis adstantis, ita ut ad istas preces vel actus ipse respondere valeat.

Licet etiam generaliter, ut chorus Musicorum (id est can-tores) coram sanctissimo Sacramento solemniter exposito decantet hymnos in lingua vernacula, dummodo non agatur de hymnis *Te Deum*, et aliis quibuscumque Liturgicis precibus, quæ non nisi latina lingua decantari debent (5).

113. Manifestum est ex s. patribus et conciliis, cantum et musicam in officiis divinis unice adhibenda esse, ut Dei laudes solemniter celebrentur, et fidelium mentes ad divinæ majestatis cultum ac cœlestia desideria excitentur. Quapropter omnino curandum est, ut cantus et organorum aliorum-que instrumentorum usus in officiis divinis sic ordinentur, ut salutaris ille scopus attingatur; omnesque resecandi præ-cavendique sunt abusus, qui eidem contrarii sunt, aut sanc-titati divini cultus qualicumque modo repugnant (6).

(1) S. R. C. 21 Mart. 1609, n. 258-405; 7 Aug. 1628, n. 618-765; 12 Mart. 1639, n. 982-1129; 24 Mart. 1657, n. 1672-1819; 31 Aug. 1697, n. 3294-3443, 3; 22 Mart. 1862, n. 5321, 1; 10 Dec. 1870, n. 5466; 21 Jun. 1879, n. 5785, 1.

(2) S. R. C. 3 Aug. 1839, n. 4711-4857, 2.

(3) S. R. C. 27 Sept. 1864, n. 5336, 7.

(4) 31 Aug. 1867, n. 5381, 9; 11 Martii 1871, n. 5472, 1.

(5) S. R. C. 27 Febr. 1882, n. 5832 ad II et III.

(6) Dec. Emi Dom. Card. Sterckx, Archiep. Mechl. 1842

2º Cantus planus et firmus, qui Gregorianus dicitur, ille est qui fidelium animos ad devotionem et pietatem excitat : qui, si recte decenterque peragatur in Dei ecclesiis, a piis hominibus libentius auditur. et alteri, qui harmonicus seu musicus dicitur, merito præfertur (1). Illum igitur, ubi et usu est. omnino retineri; ubi abolitus est, restitui, foveri et pro-moveri convenit, præsertim tempore adventus et quadrage-simæ, in matutinis tenebrarum hebdomadæ sanctæ, totoque officio parasceves, in missis defunctorum, maxime vero in sepulturis et exequiis (2).

3º Licet autem cantus Gregorianus præferatur, musicus tamen et etiam instrumentorum musicorum usus permissus, usuque receptus est, et solummodo abusus reprobantur (3). Requiritur tamen 1º ut cantus musicus sit gravis, deco-rus, suavis ac pius, distinctus et intelligibilis (4). 2º Ut in-strumenta musica "*adhibeantur solummodo*, ut monet Bened. XIV (5), *ad vim quamdam verborum cantui adji-ciendam, ut magis magisque audientium mentibus eorum sensus infigatur, commoveanturque fidelium animi ad spiritualium rerum contemplationem, et erga Deum, divinarumque rerum amorem incitentur.* 3º Ut sympho-niæ, quæ solis instrumentis sine cantu fiunt, si in processio-nibus aliisque officiis adhibeantur, sint graves et ad devotio-nem excitandam compositæ (6).

Abusus reprobandi et cavendi sunt, 1º ne sive organo sive cantu lascivum aut impurum aliquid misceatur, quales mu-

(1) Bened. XIV, const. *Annus* 19 Feb. 1749, § 2.

(2) Cærem. Ep. l. 1, cap. 28, n. 13, et l. 2, c. 20, n. 4; idem dec. Emi Dom. Card. Sterckx, Arch. Mechl. ad 1.

(3) Bened. XIV in eadem const. § 3, 6 et 7; Luc. Ferraris *musica* n. 1 et 2.

(4) Idem dec. Emi Dom. Card. Sterckx, Archiep. Mechl. ad 2; Cærem. Ep. l. 1, c. 28, n. 12; Litteræ circulares Emi Cardinalis Vicarii S. S. 13 et 20 Nov. 1856, apud *Analecta juris pontificii* in Majo 1857.

(5) Const. cit. § 12. Quæ instrumenta musica permitti possint, vid. ibid. § 11 et in præfatis litteris circularibus n. 2.

(6) Dec. Emi Dom. Card. Sterckx, Arch. Mechl. ad 7.

sicæ ab ecclesiis arcendæ sunt (1); ut musica nihil profanum, nihil mundanum aut theatrale resonet (2); ne profani moduli introducantur, aut qui levitatem spirent, nimiove strepitu affectus pietatis potius dissipent, quam foveant et excitent; ne instrumenta opprimant voces cantantium, et quasi sepeliant sensum verborum; ne cantiones modulationesve theatrales, militares vel mundanæ ad sacros concentus transferantur; ut a musica sacra amoveatur, quicquid ab illius scopo alienum est, solive curiositati vel oblectationi audientium, aut etiam famæ auctorum inservit (3). 2º Ne textus notabiliter alteretur mutilando, anteposendo, postponendo, atque alterando verba et sensum illorum, ac adaptando modulationi, ita ut musica non verbis et sensui, sed hæc illi inservire videantur: quod indigere reformatione censuit S. R. C. (4). Quapropter præscribit Bened. XIV, et Emus D. Card. Arch. Mech. (5), curandum esse, ut verba quæ cantantur, perfecte planeque intelligantur. 3º Ne quæ sub introitu, offertorio, elevatione et communione cantantur, sic protrahantur, ut celebrans expectando sacrificium interrumpere cogatur, et diutius otiosus ad altare distractus hæreat, ita ut, non musica missæ, sed missa musicæ famulet (6).

114. Quandonam organum et musicorum cantum adhiberi deceat, enumerat Cæremoniale Ep. *lib. 1, c. 28*, ubi n. 9, dicit inter alia pulsari organum, dum in Missa elevatur ss. Sacramentum, sed graviore et dulciori sono (7).

(1) Conc. Trid. sess. XXII in dec. de obs. et evit. in celeb. m; Cærem. Ep. 1, c. 28, n. 11 et 12.

(2) Bened. XIV, const. cit. § 2.

(3) Dec. Emi Dom. Card. Sterckx, Arch. Mech. ad 2, 6 et 8.

(4) 21 Febr. 1643, n. 1285-1432, 1.

(5) In cit. const. § 9, et in dec. cit. ad 4.

(6) S. R. C. in dec. cit. 21 Febr. 1643, 2; Bened. XIV, const. cit. § 13; dec. cit. Emi Card. Arch. Mech. ad 5.

(7) Vid. dec. S. R. C. 3 Aug. 1839, n. 4713-4859, 9 et 10; 11 Sept. 1847, n. 4957-5118, 1; 22 Jul. 1848, n. 4965-5126, 2.

Titulus VII.

DE ORDINE GENUFLECTENDI, SEDENDI ET STANDI IN MISSA PRIVATA ET SOLEMNI.

Agetur hic non tantum de ordine et modo genuflectendi sedendi et standi, de quibus præsens titulus missalis tantum agit, sed etiam de inclinatione, elevatione oculorum, osculis, crucis efformatione, junctione et separatione manuum, earum elevatione, variaque positione, ut sic hic collecta habeantur omnia, quæ diversas spectant actiones, ne alias eadem sæpius sint repetenda.

DE GENUFLEXIONIBUS.

Rub. 1. *In Missa privata Sacerdos genuflectit, quando legit Evangelium s. Joannis In principio, ad illa verba Et verbum caro factum est, et in Evangelio Epiphaniæ, Cum natus esset Jesus, ad illa verba, Et procidentes adoraverunt eum. Item in Evangelio feriæ quartæ post Dominicam quartam Quadragesimæ, ad illa verba in fine, Et procidens adoravit eum. Item genuflectit in Dominica Palmarum, et in Missis de Cruce, ad illa verba in Epistola, In nomine Jesu omne genu flectatur etc. et quando legitur Passio ad illa verba, Expiravit vel Emisit spiritum, ut suis locis notatur. Item genuflectit, cum dicit Flectamus genua. Item quando in Quadragesima dicit in tractu, v. Adjuva nos Deus etc., et in omnibus Missis de Spiritu Sancto, cum dicit v. Veni sancte Spiritus, reple tuorum etc. Item quando Sacramentum in Altari discoopertum apparet, genuflectit quoties ante illud transit in medio Altaris: et quandocumque in ordine Missæ, et in ritu servando in celebratione Missæ notatur, quod debeat genuflectere.*

2. *Circumstantes etc.* Vid. n. 146.

Tom. I.